

Του Απόστολου Λ. Πιερρή
Καθηγητού Φιλοσοφίας Ι.Β.Ρ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η Διπλωματική Ηττα της Ελλάδος κατά την Κρίσι των Ιμαίων και οι Συνέπειές της

ΜΕΡΟΣ ΙΕ'

Η γεωστρατηγική σημασία μιάς περιοχής και η θέσις της εντός του σύνθετου δυναμικού πεδίου γραμμών επίρροης στο οποίο ανήκει άποτελούν τα αντικειμενικά δεδομένα επί των οποίων άπαραίτητος πρέπει να εδράζεται αι στερεά ή πολιτική κατάσταση. Δικαίωμα δημιουργεί ή de facto γεωπολιτικό πεδίο. Δικαίωμα και ή λειτουργικότης της συνεισφοράς εκάστου στην συνολική δυναμική του. Επίμονη σέ άφρηνημένα δίκαια τα όποια παραμένουν άσχετα προς τίς πραγματικές τους γεωστρατηγικού πεδίου δυνατόμεν σημαίνει στην πράξι άβουλεια ή αδυναμία λειτουργικής δράσεως στον οικείο γεωπολιτικό χώρο - κατ' ούσιαν δε αρνησι ενεργού συμμετοχής λόγω αδυναμίας εκπληρώσεως του προσήκοντος ρόλου στις σχετικές πολιτικοίστιαρικές εξελίξεις.

Η άνικανότης διαδραματισείως ενεργού ρόλου στον οικείο χώρο (όπου και όντως άποφασιστικός ρόλος είναι κατ' άρχην δυνατός) υποκρύπτεται συνήθως όπισθεν διαδηλωμένης και προφασισζόμενης συμμετοχής σέ άνοικτο πεδίο (όπου σημιαστικός ρόλος άποκλείεται εξ άντικειμενίου). Μία τέτοια συμμετοχή είναι έπομένως άπύτη άνομολογητό αδυναμίας. Ο μονοειδής προσανατολισμός της Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής προς την Ευρωπαϊκή Ένωσι άποτελεί άκρίβως έκφρασι λειτουργικής αδυναμίας της ΝεοΕλλάδος νά ενεργήσι δυναμικά, τώρα μάλιστα που τό διαμορφωθέν ήγεμονικό οικουμενικό πεδίο όχι μόνον έπιτρέπει αλλά επιβάλλει ενεργό δράσι στο οικείο γεωπολιτικό πεδίο με μείζονες επιπτώσεις στον ευρύτερο χώρο που περιλαμβάνει Ευρωπαϊκή Ένωσι και Ρωσία.

Η γεωπολιτική άνάλυσις του Κυπριακού προβλήματος από τίς πρώτες που ήλθ καταβολές συγκριμενοποιεσι τις γενικώς ισχύουσας δομές. Εξηγει επίσης τα βαυότερα αίτια της ΝεοΕλληνικής άποτυχίας χειρισμού του.

ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΟΠΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ (Ε)

Μεταξύ της Συνθήκης του San Stefano (3.3.1878) και της άναθεώρησέως της με την Συνθήκη του Βερολίνου (13.7.1878) έγινε ή παροχή της Κύπρου στην Άγγλια μετά από μία επίδεξι Διπλωματική κίνηση της τελευταίας. Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου Κωνσταντινούπολεως εξέφραζε την συντριπτική ήττα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά τον Ρωσο-Τουρκικό πόλεμο (1877-1878).

Άλλα ή μεγύστη επίρροη που εξέσφαλε με αύτην (και με την συμφωνία της Γερμανίας) ή Ρωσία στα Βαλκανία άλλα και με τίς κατακτήσεις της στην Καυκασία (κατοχή του Kars, Ardahan και Batumi) προκάλεσε στο Ούγγρασι και ιδίως, της Άγγλιας τή πράγματι εδράσαν μέχρι της άπειρίας Άγγλο-Ρωσικού Πολέμου. Η Άγγλια επέλεξε την Ρωσία προς αναθεώρησι της Συνθήκης ως προς την Βαλκανική κατάσταση, πραγματών υπό όρους καθοριζόμενους με προηγουμένη ΆγγλοΡωσική Συμφωνία. Καί ενώ επέκετο Shuvaloff - Salisbury της 30.5.1978) ή Άγγλια διά μυστικής τηλεγραφοικής Διακοινώσεως άπέσει την συναμφί ειδικής ΆγγλοΤουρκικής Συμφωνίας, διά της οποίας ή Άγγλια θα ήγγυάτο τή Άνατολική συνόρα της Τουρκίας προς την Ρω-

σία έναντι της παραδόσεως της Κύπρου.

Άρχικα ή Άγγλια εκέφεθη νά εκμεταλλεσθί την ήττα της Τουρκίας και την επέκτασι της Ρωσικής επίρροης στον Καύκασο, με τό να εεσφαλισθί όι ταιών και άπέναντι από τον Κόλοπο της Άλεξανδρείας άντι και την Κύπρου (στην είσοδό των Στενάων και άπέναντι από τον στούκος), ίως δε και αύτην την Άλεξανδρείτα. Αυτό θα ήταν άνταποδοτική κατοχή για άποκρουσθί ή ανατριπεία (λόγω της Ρωσικής νίκης) ισσοροπία δύναμειών στη Μεσόγειο και την Δυτική Ασία όλόκληρο. Τό σχέδιο συνεπίστα συμμετοχή στην διαδίκασιο διαλύσεως της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, και προκάλεσε την παράτησι του Άγγλου Υπουργού Εξωτερικών Λόρδου Derby. Ο νέος Υπουργός Λόρδος Salisbury (υπό Πρωθυπουργόν τον Disraeli) μετέτρεψε την μορφή της ιδέας χωρίς να αλλάξή τό ουσιαστικό περιεχόμενον της. Σέ γράμμα του (2.5.1978) προς τον Άγγλο Πρέσβη στην Κωνσταντινούπολι έξηγγύσε: « Η άπλή παρουσία των Ρώσων στο Kars θα κινή την Πελοπόν, Μεσοποταμία και Συρία, να κοιτούν προς τον Βορρά. Τότε θα συσταθί σέ αύτες ένα Ρωσικό Κόμμα - και συνενάς άταξία - οι δε ράβυμες Διοικητικές δυνάμεις της Υψηλής Πύλης θα καταπονησθί, τό και χάος θα ακολουθήσθι, τό όποιο θα εκμεταλλεσθών με τον-

Ο Μιχαήλ Σούτινος, Πρίγκιπ της Μολδαβίας, εικονιζόμενος, ως πρότυπο Έλληνος ηγεμόνος της Ανατολής.

ένα ή άλλο τρόπο οι Ρώσοι άώστε να άναγάγουν την Πύλη λεύργαφο προς την Πύλη) έχει ως έξής (23.5.1878):

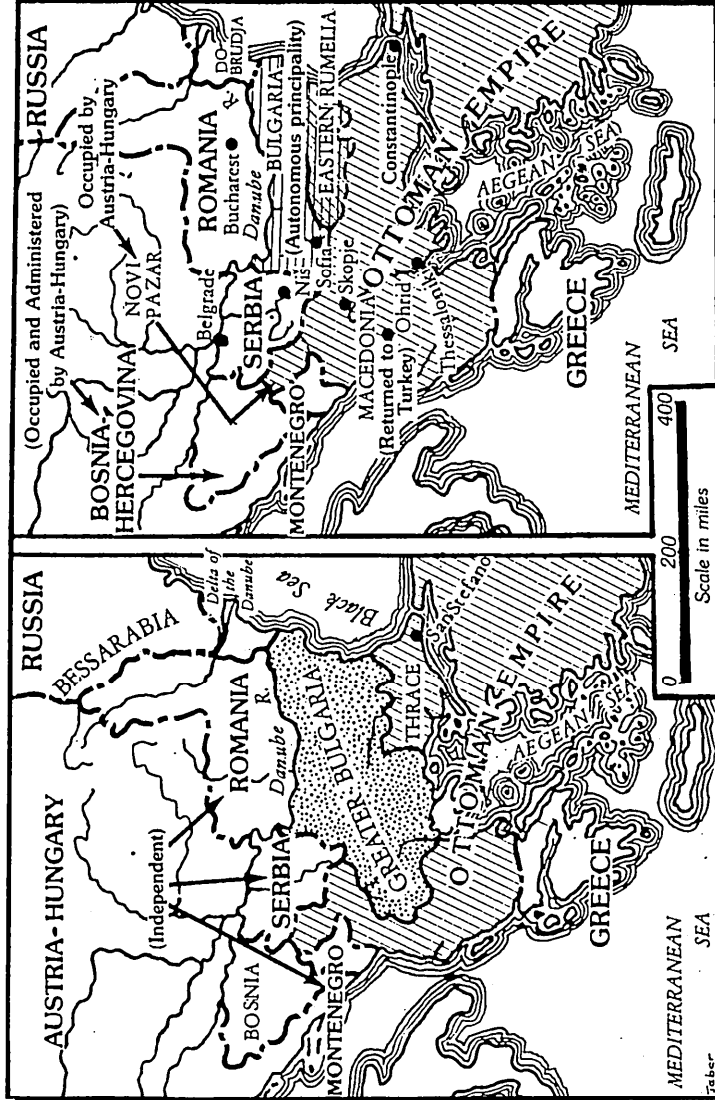
«Προτεινεται άπολύτως μυστικά στον Σουλτάνο να καταστή λουθο άμυντική συμμαχία προς μελλοντική εεσφαλίσι της επικρατείας του στην Άσία: Εάν, σε όποιοδήποτε μελλοντικό χρόνο, ή Ρωσία επιχειρήσει να καταλάβή ό ισοήμισι της Άσιας, ή Ρωσία θα καθορ ισθών με την όριστική Συνθήκη Ειρήνης, ή Άγγλια άδύνατον στην Άγγλια νά ασκήσθι την άναγκαία έργηγορσι επί της Συρίας και της Μικράς Άσίας, και να συσσωρεύσθι, όταν άπαιτηθών, στρα-

το δόλωμα σέ μία άμυντική συμμαχία με την Πύλη, άναλαμβάνει να συνδεσθώμε στην άμυντική Άσιατικής της Αυτοκρατορίας έναντι κάθε Ρωσικής επίθεσεως κ.λπ.»

Τό κείμενο της καταληκτικής σχετικής όδηγίας της Βρετανικής Κυβερνήσεως προς τον Άγ-

δύλων. Είς άντάλλαγμα, ό Σουλτάνος υπόσχεται στην Άγγλια νά εισαγάγθι τις άναγκαίως μεταρρυθμίσεις των Χριστιανών Υπηκόων της Πύλης στην Άρμενία: και προς τόν σκοπό νά καταστή άναγκαία προετοιμασία προς επίτευξοι της υποχρεώσεως δια της άποδεκτής περαιτέρω αυτην ήττα νά καταλάβη ό ισοήμισι της Άσιας, ή Άγγλια θα έπιπέσει τήν προστασία της Ασιατικής της Αυτοκρατορίας διά μίας συμμαχίας με αύτους τους όρους. Κάνετε, τον Σουλτάνο να κατανοήσθι ότι πρέπει νά έχετε γραπτή συγκατάθεσι κατά τή ανώτερω όχι άργότερα από την Κυριακή τή έπτερας, και ότι πρέπει να τηρηθί ή υπό άπολύτως μυστικότητα.»

Όντως μετά δύο ήμέρες και έντος της τηλεγραφικής προέβσεως στις 25.5.1878, ό Σουλ-

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Οι ρυθμίσεις στα Βαλκάνια, μετά τον Ρωσοτουρκικό πόλεμο (1877-78), κατά τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, μεταξύ Ρωσίας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. ΔΕΞΙΑ: Οι τελικές ρυθμίσεις κατά τη Συνθήκη του Βερολίνου, μεταξύ Άγγλιας - Γαλλίας - Ιταλίας - Γερμανίας - Αυστροουγγαρίας - Ρωσίας - Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

τεύματα και ύλικό πολέμου εκταίρωσ όστε να χρησιμοποιοθών στην άπόκρουσι εισβολής ή στον άποσυνορισμό προσπαθειών διεγέρσεως άναστασίας στην Μικρά Άσία ή την Συρία, αν δεν κατέχθι μία ισχυρή θέσι κοντά στις άκτες. Παρούσα των Άγγλων στην Κύπρο θα τούς δώσθι την δυνατότητα νά ενίσχυσουν την έξουσία του Σουλτάνου στην Συρία και την Μεσοποταμία, όπου, μετά τή τελευταία συμβάντα, αύτη θα είναι μάλλον κατά πολύ εεσθημένη. Καθώς ή Άγγλια δεν έχει καμία έπιθυμία νά ελαττωσθί τίς προσόδους της Πύλης, θα πληρώσθι έπείσως την παρούσα διαφορά μεταξύ εσόδων και δαπανών στην ήττα. Αύτη ή συμμαχία θα τελή υπό τή αίρεσι ότι ή Ρωσία θα κρατήσθι τή Kars και τίς κατακτήσεις της στην Άρμενία. Εάν τίς επισημείψθι, ή Κύπρος θα εκνευρωθί και ή παρούσα Συνθήκη θα τερματισθί.

Πίστετε για μία ήμεσο άποδοχή αυτών των όρων με όλη την ένέργεια που διαθέτετε. Επίσημώς εστ αύτη ή διευθετήσις καθιστά άσφαλή την Ασιατική Τουρκία, τό πεδίο από τό όποιο επανδρουάται, ό Σουλτανικός Στρατός, και ότι πρέπει νά γίνει άποδεκτική άμέσως έάν ό Σουλτάνος έπιθυμεί νά διατηρήσθι την καλή διάθεσι της Άγγλιας. Η παρούσα εύκαιρία, έάν παραμεληθί, δεν θα επαναληφθί. Εύρισκομεθα στα πρόθυρα μιάς διευθετήσεως διά της οποίας ό Ρωσικός Στρατός θα άποσυρθί από την Κωνσταντινούπολι, και ή αυτόνομος Βουλγαρική Ηγεμονία είτε θα περιορισθί προς βορρά του Αίμου ή θα απαλλαγθώμε τελίως από αύτη. Εάν ό Σουλτάνος δεν συγκατατεσθί στην άνωτέρω διευθετήσι, αυτές οι διαπραγματεύσεις θα διακοπούν άωφρα, και ή κατάληψις της Κωνσταντινούπολεως και ή διαμελίωρις της Αυτοκρατορίας θα είναι τό άμεσο άποτέλεσμα. Τίποτε δεν έχει σώσει τον Σουλτάνο από αύτη την άκρότητα, την όποια όχι μόνον ή Ρωσία άλλα και άλλες Δυνάμεις έπιθυμούν, έκτός της φίλιας της Άγγλιας, αλλά ή Άγγλια θα έγκαταλείψθι κάθε περαιτέρω προσπάθεια έκτος έάν ό Σουλτάνος συμφωνήσι νά τίς έπιτρέψθι την προστασία της Ασιατικής της Αυτοκρατορίας διά μίας συμμαχίας με αύτους τους όρους. Κάνετε, τον Σουλτάνο να κατανοήσθι ότι πρέπει νά έχετε γραπτή συγκατάθεσι κατά τή ανώτερω όχι άργότερα από την Κυριακή τή έπτερας, και ότι πρέπει να τηρηθί ή υπό άπολύτως μυστικότητα.»

Όντως μετά δύο ήμέρες και έντος της τηλεγραφικής προέβσεως στις 25.5.1878, ό Σουλτάνος άποδέχθι την Συμφωνία. Άμέσως μετά, στις 30.5.1878, ή Άγγλια, με έλεύθερο πεδίο δράσεως πλέον, συνάπτει την καταληκτική ΆγγλοΡωσική Συμφωνία που προσδιορίζει τίς βασικές γραμμές της αναθεωρησεως επί της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου ιδίως ως προς την Βαλκανική. Είναι χαρακτηριστικό της Άγγλικής Διπλωματικής δεονότητος ύποβόλις και παρασιτήρσεως ότι ή Άγγλια σγκαντανεύει κατά την συνενώσθι της με την Ρωσία στην διατήρησι της Ρωσικής κυριαρχίας στις τελευταίες Ρωσικές κατακτήσεις επί των Υπερκαυκασίων εδαφών. Με αύτων τόν τρόπο εεσφαλίζει την δική της κατοχή της Κύπρου, άφορ αύτη έξηρητάτο από την μη έπιστροφή των εδαφών εκείνων στον Σουλτάνο. Φαίνεται ότι πρόκειται για μία σιωπηρά ΡωσοΆγγλική Συνενώσθι, μερική τουλάχιστον και μεθεδεμένη υπό της Άγγλιας. Η σχετική παράγραφος του Συμφώνου Shuvaloff - Salisbury είναι ύποδειγμα άγαλκήως ύπονοήσεως: «Με τό να συγκατατεσθί νά μιν εναντιώ-